

Szerző:

**A lapátkerekes Árpádtól
az 1200 lóerős Berezinaig
125 éves fennállását ünnepli ma az Óbudai Hajógyár**

*Magyar Nemzet,
1961. márc. 11.*

384.35

T

H

Idő

Személy

Helyszám

1961

Az Óbudai Hajógyár látképe 100 évvel ezelőtt

„Kezdetben csak szegényes sátrak és fabodék képezték a műhelyeket. A munkások száma 40—60 között mozgott. Az üzem indulásakor 1836-ban már kétszáz munkás dolgozott itt a budai Nagyszigeten, de Fowles angol hajóépítő mester ezeket nem a szomszédos Óbudáról, a fejlődő iparáról már nevezetes kamarai városból toborozta. Az ácsokat és matrózokat Triesztből hozatta. Pedig a Felső-Duna mentén már kiváló hajóácsok éltek...»

Két emberrel járom ezen a csodálatos tavaszon a hajdani budai Nagyszigetet, amelyről a fenti sorok abból az időből szólnak, amikor Széchenyi István kezdeményezésére megkezdte működését a bécsi Hajóstársaság, a DGT részlege, az Óbudai Hajógyár. Két kísérőm, Katzinger Konrád rajzlelváltáros és Varró József a szerkesztés vezetője. Nem tudnám eldönteni, amikor most a 125 éves fennállását ünneplő Óbudai Hajógyár múltjáról szededegetek emlékeket, hogy melyikük lelkesebb rajongója ennek az óriási gyártelepnek. A korszerű hajóépítő üzem történetét akkora buzgalommal és odaadással kutatták föl, hogy az valóban becsületére válnék némely történettudósoknak is. A fenti sorokat is az ő broszúrájukból idéztem.

Vízre száll az „Árpád”

A gyár két lelkes munkatársa ezzel az összefoglaló történettel akart kedveskedni háromezer dolgozó társának, hogy ismerjék meg az üzem, amely szó szerint a sajátjuk, második otthonuk.

A Katzinger- és Varró-féle adatokból megtudjuk, hogy Bécsben már 1829-ben megalakult a hajózási társaság, amelynek 1833-ban tartott ülésén Széchenyi István úgyszólván hivatlanul jelent meg és sürgette, hogy a Duna magyarországi szakaszának hajózási lehetőségét kihasználandó, létesüljön a budai Nagyszigeten hajójavító üzem. Széchenyi elgondolása természetesen az volt, hogy az üzem hajóépítő gyárrá fejlődjék. Toulon és Velence nagy hajóépítő gyárainak mintájára tervezette a budai üzem, amely véglegesen 1836-ban nyílt meg.

S jegyezzünk fel az 1836-os dátumon kívül még néhány fontos évfordulót. Ezek között is legnevezetesebb 1838. október 18-a, amikor délután egyregegyed négykor »álgúdurrogás« közt és töméntelen sokaság jelenlétében szállt vízre a sólyárról a gyár dolgozó által elsőnek épített Árpád, ez a 380 személyt befogadó, 60 lóerős, lapátkerekes személyszállító hajó. Ekkor még fából építették a hajókat, s csak 1840-ben kezdődött meg a vasból való építés.

Egy kiállítás

S az emlékek kissé ködölte világából a márciusi napfényben tartsunk gyors szemlét a hajógyári öböl mai állománján. Kilenc korszerű, 800—1200 lóerős fehértestű hajó várakozik szállításra. Ezekkel már többször próbautat járt be a népszerű Csengeri János „bejárato kapitány”. Három már „becsomagolt” állapotban, csak lakkozásra vár. A hajó-

kat a Szovjetunió megrendelésére készítették, általában kétezer személy szállítására.

A hajómodelleket láthatjuk azon a kiállításon, amelyet a jubileumi bizottság rendezett a kultúrház műszaki klubjában. Itt a sziget őstörténete — az aquincumi régészek rendezésében — a hajógyár története pedig szemléltetően tárul fel a Bécsből hozott fényképekkel, hajómodellekkel, amelyek az Árpádtól a most elkészült Berezinaig, egytől egyig üveg alatt sorakoznak.

Két öreg munkás

Amikor a hajókat emlegetjük, nem feledkezhetünk meg azokról sem, akik évtizedeket töltöttek el a szakmában, a szigeten és fedélzeten. Kalauzunkká szegődik a kiállításon Kollár József, akit a hajók házmesterének becéznek. Ő — úgy mondja — „slepp-gyerek”, azaz hajón született. Már a dédapja is hajós volt! 36 éve dolgozik a gyárban. A kész hajók kulcsára, berendezésének felelőse, míg Buzás Sándor főművezető, a másik kalauz, a hajóépítés mestere. Még emlékszik arra az időre, amikor 1924 és 1936 között gyakorta úgy vették föl a szigetre munkásnak, hogy hétfőn belépett és csütörtökön már elbocsátották. Tizenöt év óta viszont, a felszabadulás óta egyik kitüntetéset a másik után kapta.

A Berezina s a többi hajócsoda testénél állva csillogó szemmel mondja:

— Csak még sok, nagyon sok ilyen hajót építhetnék, ez a kívánságom a jubileumon.

Szabó József